

8 Kotiäänestys

Sisällys

8.1	Oikeus äänestää ennakkoon kotona	2
8.2	Kotiäänestysmahdollisuudesta tiedottaminen ennakkoon	2
8.3	Kotiäänestykseen ilmoittautuminen.....	3
8.4	Kotiäänestyksen valmistavat toimenpiteet	4
8.4.1	Vaalitoimitsija	4
8.4.2	Kotiäänestyksessä läsnä oleva henkilö	4
8.4.3	Ilmoittaminen äänestäjälle kotiäänestyksen ajankohdasta.....	5
8.4.4	Ilmoittaminen äänestäjälle mahdollisista este tilanteista.....	5
8.4.5	Vaalimateriaali	6
8.5	Kotiäänestyksen toimittaminen	7
8.6	Äänestäjän henkilöllisyyden toteaminen	8
8.7	Äänestäjän avustaminen	9
8.8	Kotiäänestyksen keskeyttäminen	10
8.9	Luettelon pitäminen ennakolta äänestäneistä	10
8.10	Kotiäänestysasiakirjojen toimittaminen vaalilautakunnalle.....	10

8.1 Oikeus äänestää ennakkoon kotona

Äänioikeutettu, jonka kyky liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse äänestys- eikä ennakkoäänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia, saa äänestää ennakolta kotonaan (kotiäänestys) siinä seurakunnassa, jonka äänioikeutettujen luetteloon hänet on merkitty. Kotiäänestyksen yhteydessä voi äänestää myös kotiäänestykseen oikeutetun kanssa samassa taloudessa asuva omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005) tarkoitettu omaishoitaja, jos hänet on merkitty kyseisen seurakunnan äänioikeutettujen luetteloon. (KJ 9:29)

Äänioikeutetun ei tarvitse esittää esimerkiksi lääkärintodistusta tai muuta tarkempaa selvitystä kotiäänestyksen edellytyksien täyttymisestä. Henkilön itsensä tai hänen läheisensä arvio tilanteesta on riittävä. Kotiäänestyksen yhteydessä äänestäjän tulee vakuuttaa antamansa tiedot oikeiksi lähetekirjeen allekirjoituksella. Omaishoitajalta ei myöskään edellytetä ilmoittautumislomakkeessa annetun vakuutuksen lisäksi muuta selvitystä siitä, että hän on kotiäänestykseen oikeutetun henkilön virallinen omaishoitaja.

Kotiäänestys voidaan lähtökohtaisesti toimittaa, vaikka seurakunnan äänioikeutettujen luetteloon äänioikeutetuksi merkitty äänestäjä asuisi esimerkiksi naapuriseurakunnan alueella sijaitsevassa hoitolaitoksessa.

8.2 Kotiäänestysmahdollisuudesta tiedottaminen ennakkoon

Ennakkoäänestystä koskevassa kuulutuksessa tulee mainita myös kotiäänestysmahdollisuudesta sekä kotiäänestykseen ilmoittautumisen ajankohdasta. Kuulutuksessa tulisi olla myös seurakunnan kirkkoherranviraston tai seurakuntatoimiston yhteystiedot, jossa ilmoittautumisia otetaan vastaan.

Kotiäänestysmahdollisuudesta sekä yhteystiedoista tulee mahdollisuuksien mukaan tiedottaa myös seurakunnan tai seurakuntayhtymän verkkosivuilla.

8.3 Kotiäänestykseen ilmoittautuminen

Kotiäänestykseen tulee ilmoittautua kirjallisesti tai puhelimitse **viimeistään ennako-äänestyksen alkamista edeltävänä perjantaina eli 30.10.2026 ennen kello 16.** (KJ 9:31,1)

Kotiäänestykseen ilmoitaudutaan sen seurakunnan kirkkoherranvirastoon tai seurakuntatoimistoon, jonka äänioikeutettujen luetteloon henkilö on merkitty äänioikeuteksi. Ilmoittautuminen tulee tehdä kirjallisesti tai puhelimitse. Ilmoitus voidaan tehdä myös sähköpostin välityksellä. Kirjallinen ilmoitus voidaan tehdä käyttäen tarkoitusta varten laadittua lomaketta, jota on pidettävä saatavilla ainakin kirkkoherranvirastossa tai seurakuntatoimistossa. Ilmoittautumisen voi äänestäjän puolesta tehdä myös tämän valitsema henkilö, esimerkiksi lähiomainen. Kirjallinen ilmoitus on allekirjoitettava.

Ilmoituksessa on mainittava:

- 1) äänestäjän täydellinen nimi, henkilötunnus, osoite, seurakunta ja puhelinnumero sekä, silloin kun ilmoituksen tekee äänestäjän valitsema henkilö, myös tämän nimi, osoite ja puhelinnumero;
- 2) että äänestäjän kyky liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän ilman kohtuuttomia vaikeuksia pääse äänestys- tai ennakoäänestyspaikkaan ja että hän tämän vuoksi haluaa äänestää ennakolta kotonaan; ja
- 3) voiko äänestäjä itse huolehtia siitä, että kotiäänestyksessä on läsnä hänen valitsemansa 18 vuotta täyttänyt henkilö. (KJ 9:31,2)

Jos kotiäänestyksen yhteydessä äänestää myös omaishoitaja, tulee hänen nimensä, henkilötunnuksensa ja puhelinnumeronsa ilmoittaa samalla lomakkeella.

Vaalilautakunnan sihteerin on, mikäli mahdollista tarvittaessa selvitettävä ilmoituksessa oleva puutteellisuus ja varmistettava, että ilmoituksen on tehnyt siinä mainittu

äänestäjä tai tämän valitsema henkilö. Jollei puutteellisuutta voida poistaa, äänestäjälle on välittömästi annettava tieto siitä, ettei kotiäänestystä voida toimittaa. Vaalilautakunnan tulee pitää tehdyistä ilmoittautumisista luettelo. (KJ 9:31,4)

8.4 Kotiäänestyksen valmistavat toimenpiteet

8.4.1 Vaalitoimitsija

Kotiäänestyksen toimittamisesta huolehtii yksi vaalitoimitsija. Vaalilautakunnan puheenjohtaja määrää, kenen äänestäjän luokse kukin vaalitoimitsija menee. (KJ 9:30) Ehdokas tai hänen puolionsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi toimia vaalitoimitsijana. (KJ 9:19,2)

8.4.2 Kotiäänestyksessä läsnä oleva henkilö

Vaalitoimitsijan on huolehdittava siitä, että hänen lisäkseen kotiäänestyksessä on läsnä äänestäjän valitsema tai hyväksymä 18 vuotta täyttänyt henkilö. Ehdokas tai hänen puolionsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi toimia tässä tehtävässä. (KJ 9:19,2) Tälle henkilölle ei ole asetettu muita kelpoisuusehtoja. Siten esimerkiksi äänestäjän puoliso, muu lähiomainen taikka omaishoitaja voi toimia tällaisena henkilönä, mikäli hän tai hänen läheisensä ei ole samassa seurakunnassa ehdokkaana.

Jos äänestäjällä ei ole mahdollisuutta tai hän ei itse halua valita läsnä olevaa henkilöä, tällainen henkilö voi olla esimerkiksi joku muu vaalilautakunnan osoittama henkilö. Tällöin läsnä oleva henkilö ei toimi vaaliviranomaisen ominaisuudessa, vaikka hän olisi vaalilautakunnan jäsen tai varajäsen.

Jos vasta kotiäänestystä aloitettaessa ilmenee, että äänestäjä ei ole hankkinut paikalle 18 vuotta täyttänyttä henkilöä todistajaksi, vaalitoimitsijan on pyrittävä hankkimaan

sellainen henkilö, vaikka naapurista. Äänestäjältä on aina saatava hyväksyntä asianomaiselle henkilölle.

8.4.3 Ilmoittaminen äänestäjälle kotiaänestyksen ajankohdasta

Kotiaänestys toimitetaan ennakkoäänestyspäivinä 3.-6.11.2026 klo 9–20 ja

7.11.2026 klo 9–16. (KJ 9:32,1)

Vaalilautakunnan puheenjohtajan on huolehdittava siitä, että kotiaänestykseen halukkuutensa ilmoittaneelle äänestäjälle annetaan viipymättä kirjallisesti tai puhelimitse tieto ainakin kahden tunnin tarkkuudella siitä ajankohdasta, jolloin vaalitoimitsija saapuu hänen luokseen. Samalla on mainittava vaalilautakunnan puhelinnumero mahdollista yhteydenottoa varten. Jos vaalitoimitsija on estynyt saapumasta ilmoitettuna ajankohtana, esteestä ja käynnin uudesta ajankohdasta on viipymättä ilmoitettava äänestäjälle. (KJ 9:32,2)

Ilmoitus voidaan tehdä:

- kirjallisesti postilähetyksenä,
- puhelimitse taikka
- sähköpostitse, jos ilmoittautuminen on tehty sähköpostilla.

Oleellista on, että ilmoitus kotiaänestyksen ajankohdasta tavoittaa äänioikeutetun varmasti ja hyvissä ajoin ennen äänestyksen ajankohtaa.

8.4.4 Ilmoittaminen äänestäjälle mahdollisista estetilanteista

Äänestäjälle annettava tieto edellä mainitulla tavalla siitä, ettei kotiaänestystä toimiteta, jos:

- 1) äänestyksen toimittamiseen vaikuttavaa ilmoituksessa olevaa puutteellisuutta ei ole voitu poistaa tai,
- 2) ilmoitus on tehty säädetyn määräajan jälkeen taikka,

- 3) kotiaänestystä ei ole voida lainkaan toimittaa kulkuyhteyksien katkeamisen tai muun ylivoimaisen esteen vuoksi. (KJ 9:32,3)

Vaalilautakunnan puheenjohtajan on huolehdittava siitä, että ilmoitus esteestä annetaan äänestäjälle viipymättä kirjallisesti tai puhelimitse.

Äänestäjälle on annettava tilaisuus äänestää jonakin toisena ajankohtana ja äänestäjän kanssa on sovittava uudesta ajasta. Esteestä ilmoittamisesta ja kotiaänestyksen uudesta ajankohdasta sekä vaalitoimitsijan mahdollisesta vaihtumisesta ja tämän niimestä on tehtävä merkintä ilmoittautumislomakkeen kohtaan "Lisätietoja".

8.4.5 Vaalimateriaali

Vaalilautakunnan puheenjohtajan tulee huolehtia siitä, että vaalitoimitsijoilla on käytössään tarvittava materiaali kotiaänestystä varten.

Kotiaänestyksessä tarvittava vaalimateriaali:

- 1) seurakuntavaalien 2026 äänestyslippuja (valkoisia ja oransseja)
- 2) kotiaänestyksen lähetekirjelomakkeita
- 3) vaalikuoria
- 4) lähetekuoria
- 5) osittain täytetty kotiaänestyksen ilmoittautumislomake (täytetty osin ilmoittautumisen yhteydessä)
- 6) oman seurakunnan ehdokaslistojen yhdistelmä
- 7) vaalileimasin tyynyineen (seurakunnan leimasin)
- 8) kyniä äänestysmerkinnän tekemistä varten

Kotiaänestyksessä on aina käytettävä kotiaänestykseen tarkoitettua erillistä lähetekirjelomaketta. Yleiseen ennakkoaänestykseen tarkoitettua lähetekirjelomaketta tai ilmoituskorttia ei voida kotiaänestyksessä käyttää.

8.5 Kotiäänestyksen toimittaminen

Kotiäänestys eroaa vain vähän menettelyltään yleisestä ennakkoäänestyksestä. Kotiäänestyksessä noudatetaan, mitä yleisestä ennakkoäänestyksestä on säädetty, jollei kirkkojärjestyksessä toisin säädetä. Olennaisin ero yleiseen ennakkoäänestykseen on, että kotiäänestyksessä on vaalitoimitsijan ja äänestäjän lisäksi oltava läsnä äänestäjän valitsema tai hyväksymä 18 vuotta täyttänyt todistaja. (KJ 9:30,2)

Äänestyksen kulku on pääpiirteissään seuraava:

- 1) Vaalitoimitsija saapuu äänestäjän luo ja äänestäjän henkilöllisyys selvitetään (ks. henkilöllisyyden toteamisesta lisää seuraavassa luvussa).
- 2) Vaalitoimitsija toteaa, että läsnä on myös 18 vuotta täyttänyt henkilö (todistaja).
- 3) Vaalitoimitsija antaa äänestäjälle avoimen äänestyslipun tai äänestysliput ja ottaa muut vaaliasiakirjat, eli vaalikuoren, kotiäänestyksen lähetekirjelomakkeen ja lähetekuoren esille äänestysmerkinnän tekemisen jälkeen käytettäväksi ja täytettäväksi.
- 4) Äänestäjä tekee vaalisalaisuuden säilyttäen merkinnän äänestyslippuun, taittaa sen ja panee sen **leimaamattomana** vaalitoimitsijan ja todistajan nähden vaalikuoreen. Silloin kun äänestyslippuja on kaksi (valkoinen ja oranssi), ne molemmat suljetaan samaan kuoreen.
- 5) Äänestäjä sulkee vaalikuoren ja vaalitoimitsija **leimaa kuoren**.
- 6) Äänestäjä täyttää osaltaan lähetekirjeen ja allekirjoittaa sen.
- 7) Todistaja allekirjoittaa lähetekirjeen.
- 8) Vaalitoimitsija tarkistaa, että vaaliasiakirjoihin on täytetty kaikki tarvittavat tiedot ja allekirjoittaa lähetekirjeen todistuksena siitä, että äänestys on tapahtunut vaalijärjestyksen säätämässä järjestyksessä.
- 9) Vaalitoimitsija laittaa vaalikuoren ja lähetekirjeen lähetekuoreen ja sulkee lähetekuoren.

- 10) Vaalitoimitsija merkitsee äänestyksen toimitetuksi ilmoittautumislomakkeeseen.
- 11) Vaalitoimitsija toimittaa lähetekuoren viipymättä seurakunnan vaalilautakunnalle.
- 12) Vaalitoimitsija merkitsee ennakkoäänestäneiden luetteloon siinä tarkoitetut tiedot.

Jos kotiaänestyksen yhteydessä äänestää omaishoitaja, hän äänestää myös edellä kuvatulla tavalla. Omaishoitajan äänestyslippu tai -liput laitetaan omaan vaalikuoreen, hän täyttää oman lähetekirjeen ja asiakirjat suljetaan omaan lähetekuoreen.

8.6 Äänestäjän henkilöllisyyden toteaminen

Äänestäjän on esitettävä vaalitoimitsijalle henkilöllisyystodistus tai muu riittävä selvitys henkilöllisyydestään (KJ 9:38,2). Äänestäjän esittämä ilmoituskortti (ilmoitus äänioikeudesta) ei riitä äänestäjän tunnistamiseen. Henkilöllisyys on selvitettävä ennen äänestysasiakirjojen antamista äänestäjälle. Säännönmukaisessa tapauksessa äänestäjän tulee esittää vaalitoimitsijalle kuvallinen asiakirja, joka todistaa äänestäjän henkilöllisyyden (henkilöllisyystodistus). Henkilöllisyystodistuksena voi toimia poliisin myöntämä henkilökortti tai passi. Lisäksi ajokorttia ja kuvallista Kela-korttia voidaan pitää riittävänä selvityksenä henkilöllisyydestä. Mikäli vaalitoimitsija tuntee äänestäjän, tämä itsessään on riittävä selvitys henkilöllisyydestä.

Mikäli äänioikeutettu ei omista ollenkaan voimassa olevaa passia, ajokorttia tai muuta vastaavaa kuvallista henkilöllisyystodistusta eikä vaalitoimitsija tunne äänestäjää, henkilöllisyyden selvittäminen voi olla ongelmallista. Tällaisia tilanteita on esiintynyt erityisesti hieman iäkkäämpien äänioikeutettujen kohdalla. Tällaisissa tapauksissa vaalitoimitsijan on pyrittävä arvioimaan tilanne kokonaisvaltaisesti sen perusteella, miten luotettavana hän pitää äänestäjän antamaa muuta selvitystä ja tilannetta yleensä. Joissain tapauksissa tällaisella äänestäjällä saattaa olla muita asiakirjoja, jotka

saattavat vahventaa äänestäjän henkilöllisyyttä, vaikka ne eivät olisi kuvallisia. Äänestäjä saattaa myös esittää vanhentuneen kuvallisen henkilöllisyystodistuksen. Lisäksi kotiaänestyksessä läsnä oleva henkilö voi suullisesti todistaa kotiaänestäjän henkilöllisyyden.

Vaalitoimitsijan on edellä mainituissa tilanteissa käytettävä harkintavaltaansa. Yhtäältä tulee huolehtia siitä, että kaikki äänioikeutetut voivat käyttää äänioikeuttaan, mutta toisaalta myös siitä, että kukaan ei äänestä toisen nimissä tai toisen puolesta. Muu selvitys kuin kuvallinen henkilöllisyystodistus voidaan hyväksyä selvitykseksi äänestäjän henkilöllisyydestä silloin, kun vaalitoimitsija pitää saatua selvitystä kokonaisvaltaisesti luotettavana.

8.7 Äänestäjän avustaminen

Äänestäjän pyynnöstä vaalitoimitsijan tai vaalilautakunnan jäsenen on autettava häntä äänestämässä. (KJ 9:39,3) Avustaja voi avustaa äänestäjää muun muassa äänestysmerkinnän tekemisessä äänestyslippuun tai täyttämällä äänestäjän puolesta lähetekirjelomakkeen.

Henkilöt, joiden kyky tehdä äänestysmerkintä on oleellisesti heikentynyt, saavat käyttää apuna myös itse valitsemaansa avustajaa. (KJ 9:39,3) Tämä koskee sokeiden ja vammaisten henkilöiden lisäksi myös henkilöitä, joille esimerkiksi äkillinen sairaus on aiheuttanut kyvyttömyyden tehdä äänestysmerkintä.

Se, jolla on oikeus avustaa äänestäjää äänestysmerkinnän tekemisessä, on velvollinen tunnollisesti täyttämään, mitä äänestäjä osoittaa ja pitämään salassa äänestystoimittuksessa saamansa tiedot. Avustaja ei missään tapauksessa saa suositella äänestäjälle, ketä ehdokasta tämän olisi äänestettävä. Ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi toimia avustajana. (KJ 9:19,2)

Vaalitoimitsijan tulee merkitä äänestäjän itsensä valitseman avustajan nimi kotiäänestyksen lähetekirjeeseen kohtaan "Lisätietoja".

Mikäli äänestäjä ei esimerkiksi vamman vuoksi kykene tekemään mitään merkintöjä tai mikäli hän pystyy tekemään ainoastaan puumerkin, kotiäänestyksen lähetekirjeeseen voidaan merkitä kohtaan "Ennakkoäänestäjän allekirjoitus" esimerkiksi "Matti Virtasen puolesta Liisa Lahtinen".

8.8 Kotiäänestyksen keskeyttäminen

Vaalitoimitsijan on keskeytettävä kotiäänestys, jos äänestäjän vaalivapautta tai äänestyksen häiriötöntä kulkua ei voida turvata. Keskeyttämisestä ja, jos äänestystä ei voida jatkaa, myös sen lopettamisesta on tehtävä merkintä kotiäänestyksistä pidettävään luetteloon. (KJ 9:33)

Vaalitoimitsijan ei tule toimittaa kotiäänestystä myöskään tilanteessa, jossa on ilmeistä, ettei äänestäjä kykene sillä hetkellä suorittamaan oikeudellisesti pätevää tointa.

8.9 Luettelon pitäminen ennakolta äänestäneistä

Kotiäänestyksen äänestäjistä on pidettävä luetteloa samaan tapaan, kuin muista ennakolta äänestäneistä. Luetteloon merkitään äänestäjän nimi, seurakunta, jossa äänestäjä ilmoituksensa mukaan on merkitty äänioikeutettujen luetteloon, sekä päivä, jolloin äänestäminen on tapahtunut (KJ 9:27).

8.10 Kotiäänestysasiakirjojen toimittaminen vaalilautakunnalle

Kotiäänestyksestä huolehtivan vaalitoimitsijan on **viipymättä** kunkin kotiäänestyskierroksen päätteeksi vietävä lähetekuoret vaalilautakunnalle.

Lähetekuorten on ehdottomasti oltava perillä vaalilautakunnissa viimeistään perjantaina 13.11.2026 klo 16. Tämän ajankohdan jälkeen saapuneita lähetekuoria ei voida ottaa huomioon ääntenlaskennassa.

Lisäksi kotiäänestyksen toimittamisen jälkeen vaalitoimitsijan on toimitettava vaalilautakunnalle sen puheenjohtajan ohjeiden mukaisesti kotiäänestyksen ilmoittautumisloMAKEET, vaalileimasin sekä käyttämättä jääneet vaaliasiakirjat.